“Ona tili o`qitish metodlari” mavzusi uchun

TAQDIMOT

Тайёрловчи: З.Райимбердиева

Ta’lim metodi – zamonaviy darajada o’quv-tarbiyaviy maqsadlarga erishishga yo’naltirilgan pedagog va o’quvchilarning o’zaro bog’liq faoliyat usullaridir (V.I.Zagvyazinskiy)

Ta’lim metodlari – o’quv jarayonining murakkab tarkibiy unsuri (komponenti) bo’lib, o’qituvchi va o’quvchi faoliyatining barcha yo’nalishlarini yoritishga hizmat qiladi, ular o’rtasida ko’p sonli aloqa va bog’lanishlarni yuzaga keltiradi (G.I.Shukina)

Ta’lim metodlari deganda o’qituvchining o’rgatuvchanligi va o’quvchilarning o’quv materialini egallashga yo’naltirilgan turli didaktik masalalar echimini topishga oid o’quv-bilish faoliyatlarini tashkil etish usullari tushuniladi (I.F.Xarlamov)

Ta’lim metodi – belgilangan maqsadga erishishni ta’minlovchi algoritmlashtirilgan, muayyan mazmunga ega xarakatlar tizimidir (P.I.Podlasiy)

«Ta’lim metodi» tushunchasining mohiyatini yorituvchi qarashlar

Menyuga chiqish

Yu.K.Babanskiy ta’lim metodlarini pedagogik maqsadga ko`ra uch katta guruhga ajratadi

- O`quvchilarning o`quv – biluv faoliyatini tashkil etish metodlari.
- O`quvchilaning o`quv – biluv faoliyatini rag`batlantirish metodlari.
- O`quvchilarning o`quv – biluv faoliyatini nazorat qilish metodlari.

I.D.Zverev, M.I.Maxmutov, Ye.I. Perovskiy, Ye.YA. Golant kabi metodist olimlar ta`lim metodlarini o`qituvchi tomonidan amalga oshiriluvchi hatti-harakatlarni e`tiborga olgan holda quyidagi uch guruhga ajratadilar1:

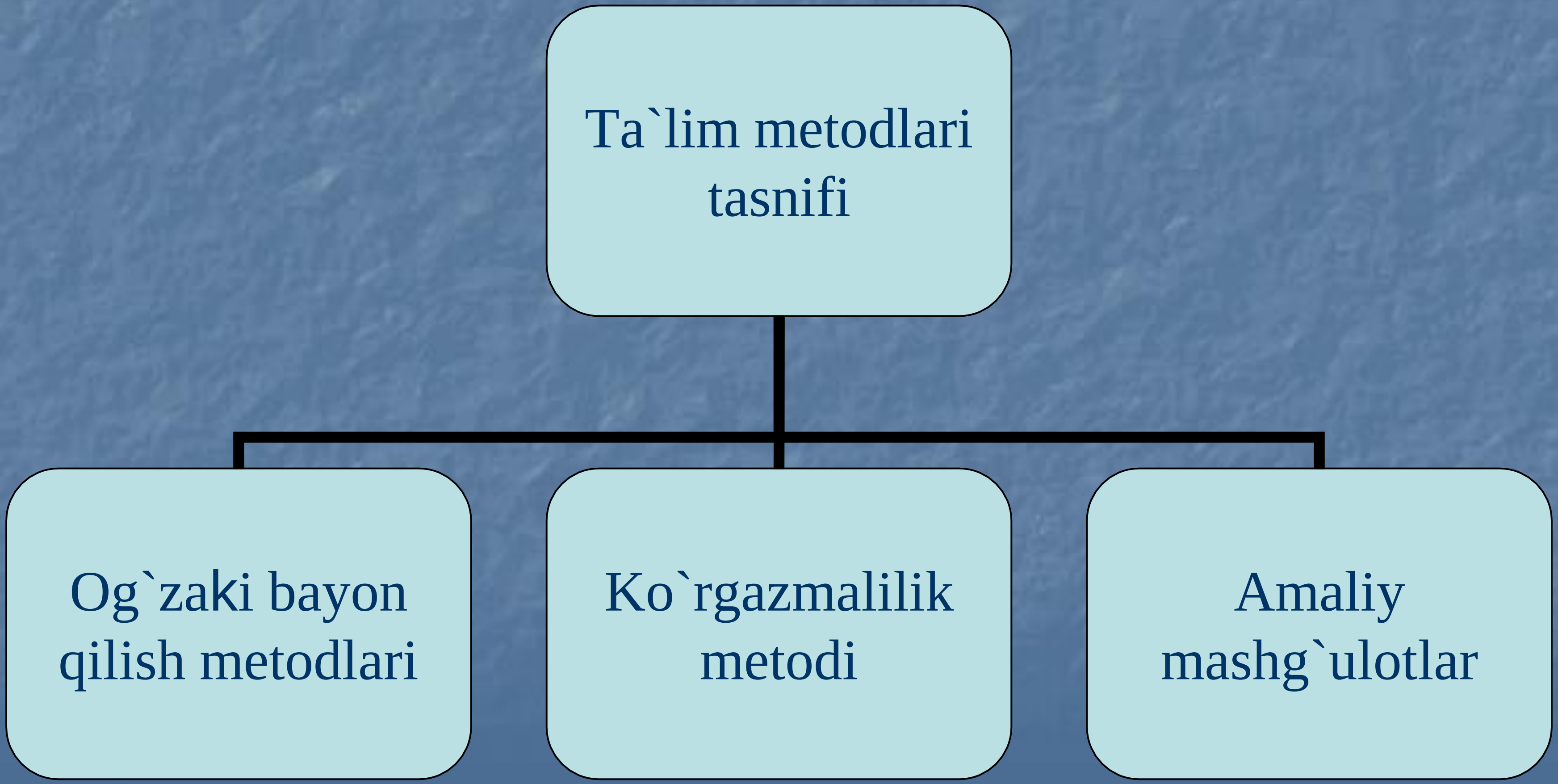

Bilim manbaiga ko`ra ta`lim metodlari tasnifi

O`quvchi mustaqil faoliyatining o`sib borishiga kora ta`lim metodlari tasnifi (I.Y. Lerner, M.N. Skatkin)

Tadqiqot metodi

O`quvchilarning yangi muammolarni hal etishga qaratilgan ijodit tadqiqot faoliyati

↑

Qisman izlanish (evristik)

O`quvchi o`qituvchi tomonidan kichik mantiqiy qismlarga ajratilgan muammolarni bosqichma-bosqich yechadi

↑

Muammoli bayon qilish metodi

O`qituvchi o`quvchilar oldiga muammoni qo`yadi va uni hal qilish bo`yicha ko`rsatma beradi

↑

Reproduktiv metod(Qayta xotaralash)

o`quvchi o`quv topshirig`ini berilgan namunaga qarab bajaradi yoki aytib beradi

↑

Tushuntirish–namoyish etish metodi

O`qituvchi tomonidan bilimlar tayyor holda beriladi

O`quv maqsadlariga erishishda o`quvchi faoliyatini e`tiborga olgan holda quyidagi ta`lim metodlari ajratiladi:

- nofaol metodlar
- faol metodlar
- interfaol metodlar

Nofaol metodlar

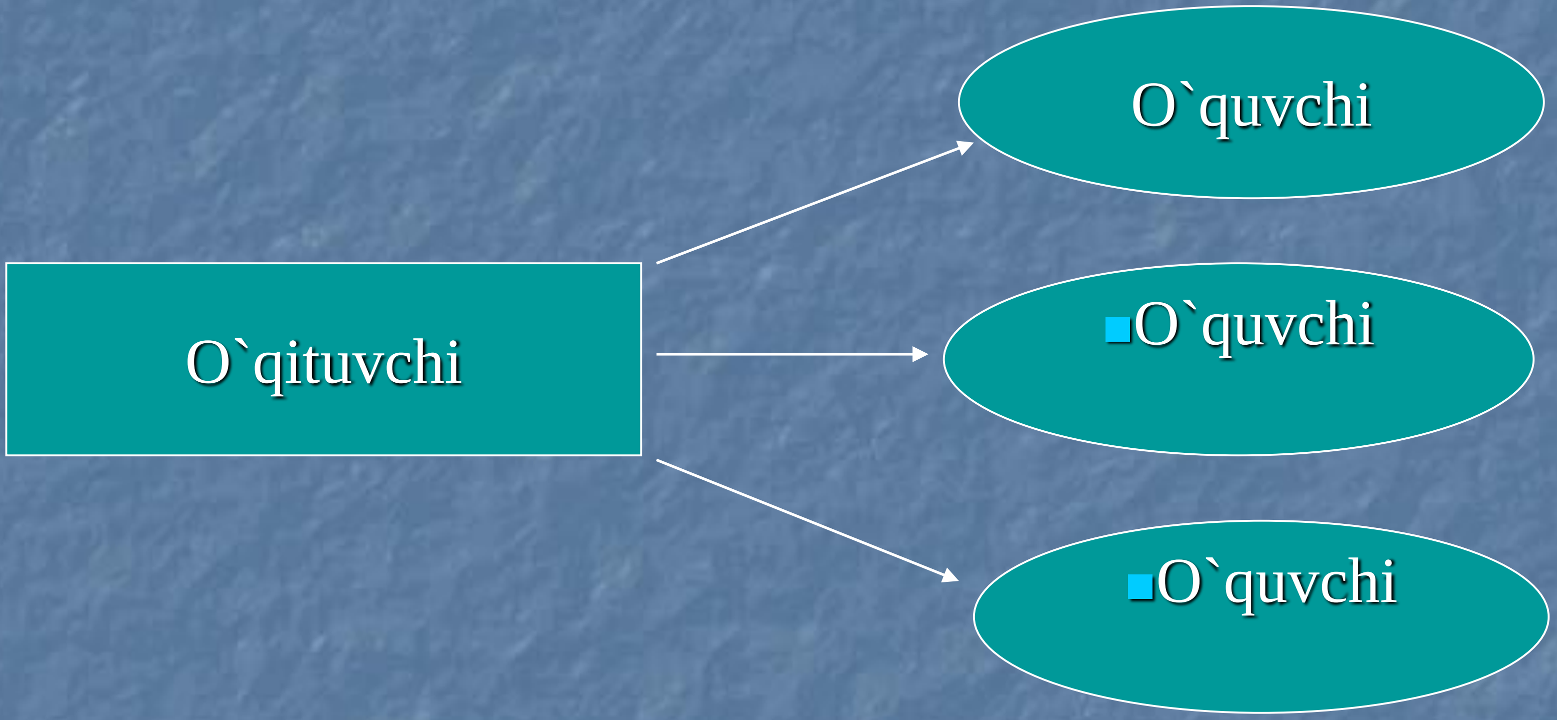

Faol metodlar

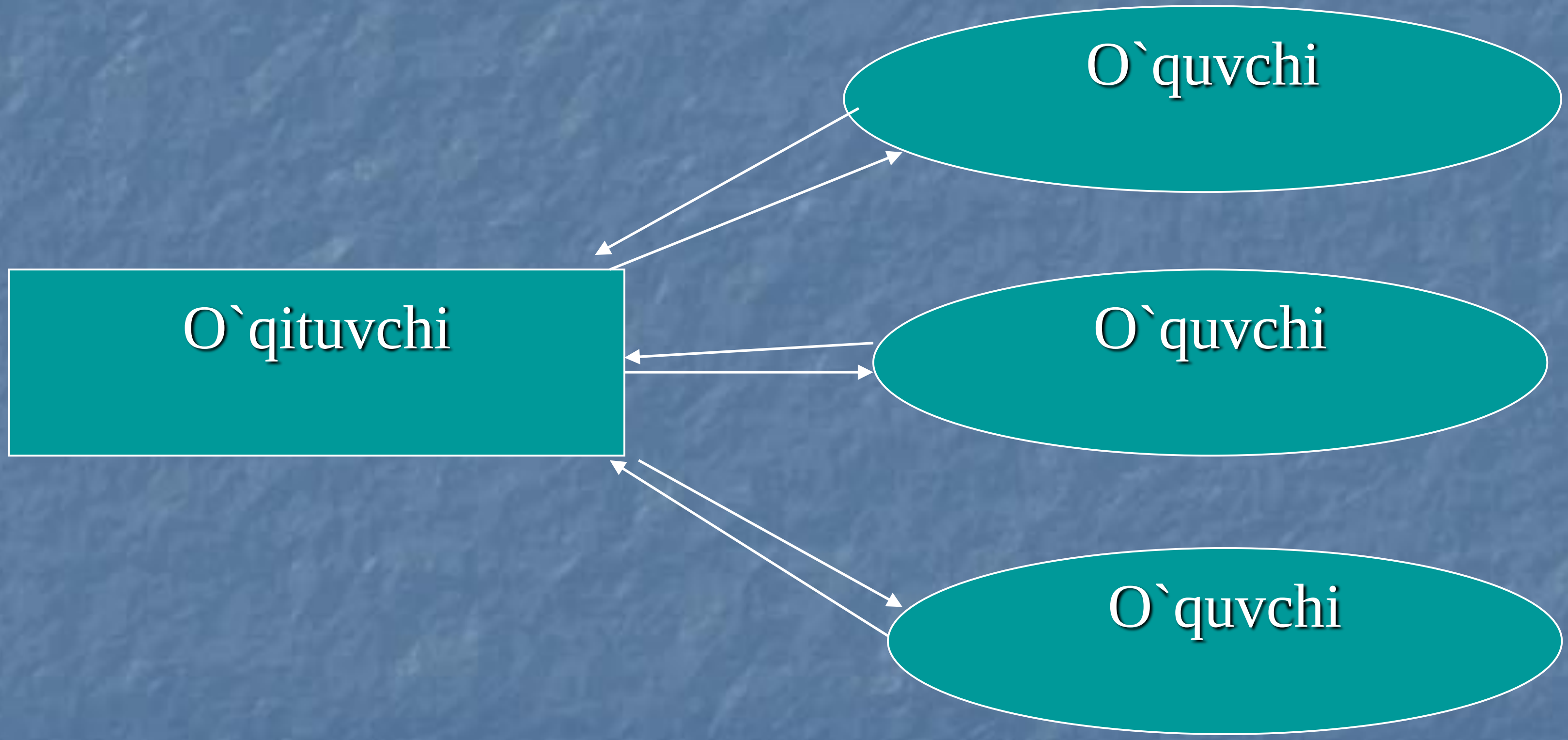

Interfaol metodlar

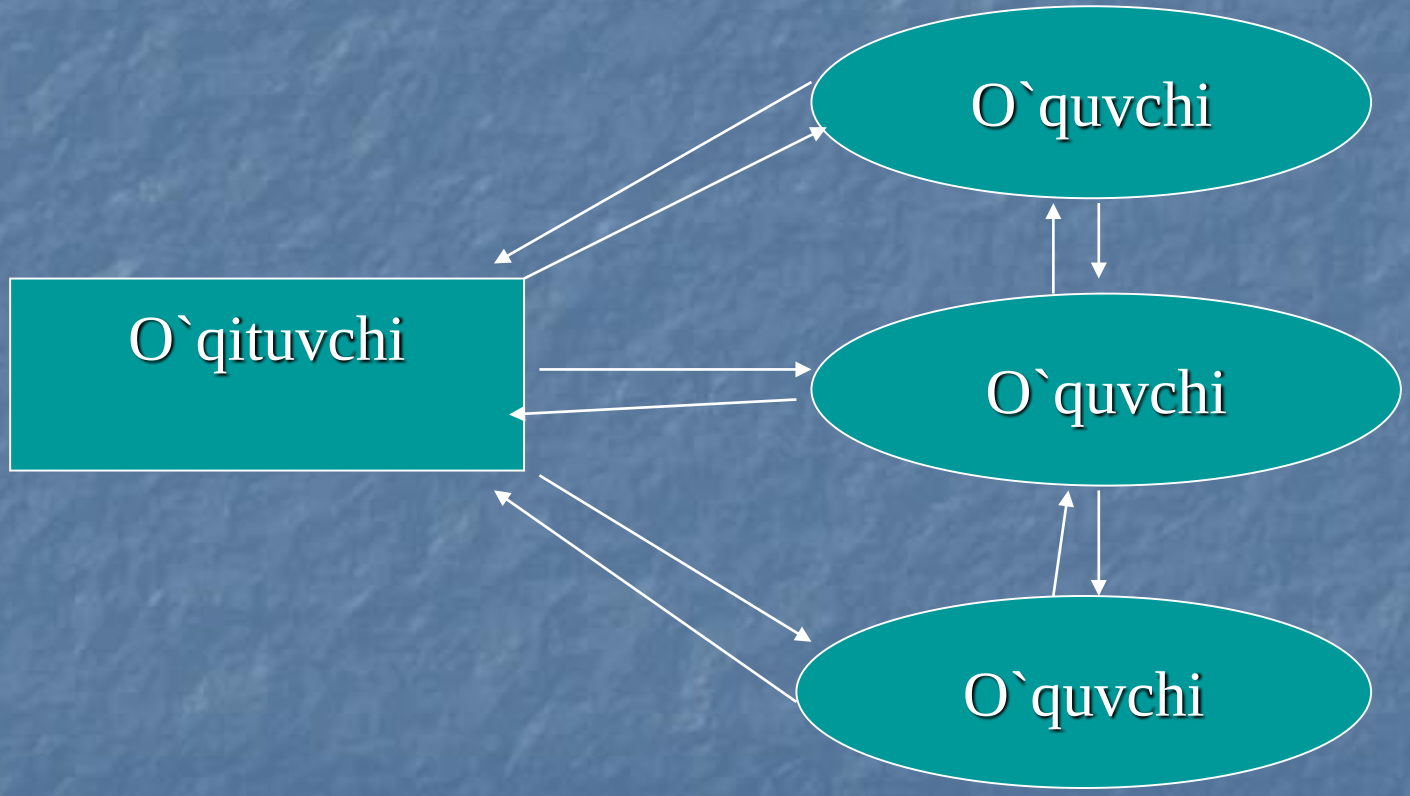

O`quvchilarning o`zlashtirish darajasiga o`qitish metodlarining ta`sir darajasi:

1. Ma`ruza - eshitganimizning 5%.
2. O`qish - o`qiganimizning 10%.
3. Videousul, namoyish - ko`rganimizning 20%.
4. Tajribani namoyish qilish - ko`rgan va eshitganimizning 30%.
5. Bahs-munozara - muhokama qilganimizning 40%.
6. Mashqlar - o`qigan, yozgan, gapirganimizning 50%.
7. Ishbop o`yin, kichik guruhlarda ishlash, loyihalash - mustaqil o`qiganimizning, tahlil va muhokama qilganimizning, himoya va namoyish qilganimizning 75%.
8. Yo`naltiruvchi matn, muammoli vaziyat, boshqalarni o`qitish - mustaqil o`rganganimizning, tahlil va muhokama qilganimizning, boshqalarni o`qitgan narsalarimizning 90% o`zlashtiriladi.

Metodist H.Rustamov bilimlarni olish manbaidan kelib chiqib, ona tili o`qitish metodlarini quyidagicha tasniflaydi:

a) o`qituvchining bayoni;
b) suhbat;
c) til hodisalarini kuzatish va tahlil qilish;
d) grammatik tahlil;
e) mashq;
f) darslik ustida ishlash;
g) ko`rgazmali qurollardan foydalanish;
h) sayohat.

Ona tili ta’limida metodlarni ikki guruhga ajratish mumkin (A.G`ulomov)

TA`LIM METODLARI

O`qituvchi faoliyati bilan bog`liq metodlar

O`quvchi faoliyati bilan bog`liq metodlar

Bilimlarni tayyor holda bayon etish

Bilimlarni muammoli yo`l bilan bayon qilish

qayta xotiralash

qisman izlanuvchanlik

izlanish

Ona tilidan ta’lim metodini tanlash

- Tanlanayotgan metodning o`rganiladigan til materiali mazmuniga muvofiq kelishi, mavzuning murakkablik darajasi, o`rganilayotgan o`quv materiali yuzasidan o`quvchilarda ayrim tushunchalarning mavjudligi, o`quv materialining hajmi
- Tanlanayotgan metod ona tili ta’limining asosiy maqsadi va o`rganilishi ko`zda tutilgan mavzuning xususiy maqsadiga muvofiq kelishi

Ona tilidan ta’lim metodini tanlash

- Tanlanayotgan metod o`quvchilarning o`zlashtirishini mustaqil ishlash darajasini, yosh va shaxsiy xususiyatlarini ham hisobga olish
- Ona tili darsida qo`llaniladigan metod mavzulararo, bo`limlararo va fanlararo bog`lanishlarni hisobga olish
- Ta’lim metodi ona tilidan beriladigan bilimlarning manbaiga ham bog`liq

Ona tilidan ta’lim metodini tanlash

- Tanlanayotgan metod o`quv materialini o`rganish uchun ajratilgan vaqt va o`qituvchining imkoniyatlariga ham muvofiq kelishi

ADABIYOTLAR

1.Azimov E. "Ona tilidan muammoli dars" "Til va adabiy ta'limi" jurnali 1993 y. 3-4 qo'shma soni.

2.Babanskiy Yu.K. "Hozirgi zamon umumta'lim maktabida o'qitish metodlari" Toshkent - "O'qituvchi" 1990 y.

3.Mahmudov M. "Maktabda muammoli ta'limni tashkil qilish" Toshkent - "O'qituvchi" 1981 y.

4.Saidov M. "Muammoli ko'rgazmalardan foydalanish" "Til va adabiyot ta'limi" jurnali 1993 yil. 5-6 qo'shma soni.

5.G'ulomov A.Q. "Ona tili darslarida o'quvchilarning o'quv–biluv faoliyatini aktivlashtirish" Toshkent - "O'qituvchi" 1987 y.

5.G'ulomov A.Q. "Ona tili o'qitish prinsiplari va metodlari" Toshkent - "O'qituvchi" 1992 yil.

http://www.pedagog.uz

http://www. connect.uz

http://www. fantexnolog.uz

http://www. eydos.joornal.ru

E'TIBORINGIZ UCHUN RAHMAT!!!